

Η ΔΗΜΩΔΗΣ ΜΑΣ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ

Νύμωινα πετροκόβουρας στην πλάκα που λευκαίνει
να τσιμπάγα τὸ πόδι σου, να ἴδω γὰρ δὲν μοῦ χρένεις.

Τώρα τὸ βράδι εἶνε καλά νὰ πῶ, νὰ τραγουδήσω.
Δώδεκα κάσταρ ζήπτησα κ' ἔζηνα μοναστήρια,

Κόρη, μετὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ μετὰ μαύρα μάτια,
τὴν πέρα ρούγα μὴν περνάς, τὴ δώδε μὴ διαβαίνης,

Σαφανταπέντε Κυριακὲς κ' ἔξηνατὸ Δευτέρες,
δὲν εἶδα τὴν ἀγάπη μου, τὴν ἀγαπητικὴ μου,

— Ἐφές ἤμουν στὴ μάνα μου, προφές στὴν ἀδερ-
(φῆ μου)

— Ἐχω φαρῶνα στὸ νταβά, ἔχω λαγοὺς ψημένους,
ἔχω κ' ἕνα γλυκὸ κρασί ἀπὸ τὸ μοναστήρι.

Μάνα, καρδιά ἔχοντα, μάνα, καρδιά ἔρθαν.
Κατέβα κάτω ρόιτα τι, κατέβα ζήτησε τὰ

Κατακαίμενη ταμπούρα, γὰρ δὲν βαρεῖς γεμάτα;
— Βάλε τὰ τέλια δυνατὰ καὶ βέρα με γεμάτα

— Τὸ μαντηλάκι πού κεντᾶς, ἔμένα νὰ τὸ στελῆς,
νὰ μὴν τὸ στελῆς μοναχὸ, παρὰ με τὴν ἀγάπη.

— Ὅταν σὲ συλλογίζεται, δταν σὲ βάνῃ ὁ νοῦς της,
σὰν θάλασσα βουρλίζετα, σὰν κῆμα δέρνει ὁ νοῦς της,

— Ὅταν σὲ συλλογίζεται, δταν σὲ βάνῃ ὁ νοῦς της,
σὰν θάλασσα βουρλίζετα, σὰν κῆμα δέρνει ὁ νοῦς της,

— Ὅταν σὲ συλλογίζεται, δταν σὲ βάνῃ ὁ νοῦς της,
σὰν θάλασσα βουρλίζετα, σὰν κῆμα δέρνει ὁ νοῦς της,

— Ὅταν σὲ συλλογίζεται, δταν σὲ βάνῃ ὁ νοῦς της,
σὰν θάλασσα βουρλίζετα, σὰν κῆμα δέρνει ὁ νοῦς της,

τοῦ πεθεροῦ του, ἔβγαζε σφουγγάρια, χωρὶς νὰ ταξιδιέη! Καὶ νὰ πῶς :

Τὸ πρωὶ, μετὰ τὴν ἀνατολή τοῦ ἡλίου, ἔβαινε τὴ γυναῖκα του καὶ
κατέβαινε στὸ γυαλό. Ἡ Ἀλεμῖνα καθότανε στὰ βότσαλα κ' ἔπλεξε
κάλτσα. Ὁ Ντολόρος βουτούσε στὰ κρομμίστα νερά κ' ἔβγαζε
πάντα σφουγγάρια, πάλτα καὶ καλό, γιὰτὶ ἔβγαζε ὅλα τὰ δυνατὰ
τοῦ καὶ βουτούσε γάτο κ' ἀπὸ τὶς καὶ ὄρνιθες, σπαυζιμένους ἀπ' τὴν
ἀγάπη καὶ τὸ φιλίτιο.

Ὅταν ὁ Ντολόρος βουτούσε, ἡ Ἀλεμῖνα ἐπελόγιζε ἀπὸ τὶς σι-
γῆς τοῦ πλεξίματος στὸ ἐργόχειρό της, τὸ βάθος τῆς βουτιάς καὶ ὅ-
ταν ὁ ἄντρος της ἔξενερε, δηλαδὴ ἀνέβαινε στὸν ἀφρό, τοῦ
φρόναζε μετὰ τρυφερότητα :

Καὶ τότε ὁ Ντολόρος ἔβγαυε ἔξω, μετὰ τὴ σακκούλα τ' οὐ γεμάτη
ἀπὸ καλά σφουγγάρια. Ἀπὸ γινώταν κάθε μέρα, ὡς στὸ μεσημέρι.
Ἦτοτε ἔτρωγαν καὶ ἀναπαύονταν στὸν ἴσκιό μᾶς σπηλιάς. Μὰ ὁ
Ντολόρος ἔδινε καὶ τὸ ἀλόγεμα λίγες βουτιές. Ἔπειτα, ἐκαθάριζε
τὰ σφουγγάρια του, τὰ ἔξηρανε καὶ τὰ ἐτοιμάζε σὲ σακιά....

Κατὰ τὶς τελευταῖες ἡμέρες τοῦ Σεπτεμβρίου, τὰ σφουγγαροκάκια
ἔβαλαν πάλι πλῆρη γιὰ τὴ Σῆμη. Γύριζαν ὅλα μαζὺ. Τὰ πληρώματα
τούς ἐνόμιζαν ὅτι ἐδοῦλεσαν ἔξαιρετικῶς καλὰ ἐκεῖνη τὴ χρονιά. Ἐ-
φροναν πράγματι διαλεχτὰ καὶ ὄραια σφουγγάρια, γιὰτὶ τὸ εἶχαν
βάλεϊ περὶκα καὶ σκαπέναν νὰ εἰσφωνεθοῦν τὸ Ντολόρο ἐγὼ τὸ κα-
τὰ φρομμὰ τους.

Ἀπεφάσιζαν λοιπὸν νὰ περάσουν, γυρίζοντας
στὸ νησί, κοντὰ ἀπ' τὴν ἀκτὴ, ὅπου ἤξεραν ὅτι βού-
σκειται ἡ στήνη τοῦ Ἀντζιζάκη καὶ ὅπου θὰ ἦταν κ' ὁ
Ντολόρος. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς, μετὰ τὴν ἴδια πρόθεσι,
ἐφρομνε τὰ σφουγγαροκάκια. Γι' αὐτὸ, ἀπὸ τὸ
ἔμφροματὰ βουτούσανε στὸ γυαλό, μετὰ τὴν Ἀλε-
μῖνα του.... Ἀράδιασε λοιπὸν στὴν ἀμμουδιά τὰ
τσουβάλια του, καὶ μόλις ἐφάνηκαν τὰ κατὰ, ὁ
Ντολόρος γυθίθηκε κ' ἔπλεξε στὴ θάλασσα.... Οἱ
σφουγγαροκάκια εἶδαν ἕναν ἄνθρωπο νὰ βουτάει,
ἀλλὰ δὲν τὸν ἐγνώρισαν, οὐτε ἰαυτεπὶσθησαν πῶς
ἦταν. Ἀπειναντίως, ζοηροὶ καὶ εἰθίμοι, συβροῦ-
σαν πού θὰ βροῦν τὸ Ντολόρο νὰ τὸν περάξουν, νὰ
τοῦ διηγηθοῦν τὶς ἐπιτυχίες του, κλπ.

Στὸ μεταξύ, ὁ Ντολόρος ἀνέθηκε στὴν ἐπιρά-
νεα τῆς θάλασσας καὶ ἡ Ἀλεμῖνα τοῦ φρόναζε δι-
ναυτοτέρα ἀπ' ἄλλοτε :

— Βάστα, Ντολόρο!...
Τότε ὁ Ντολόρος φρόναζε στὰ σφουγγαροκάκια :
— Καλῶς ὄρισαιτε!... Καλῶς ὄρισαιτε!...

Οἱ σφουγγαροκάκια ἔμειναν καταπληκτικὰ. Σταυ-
τήσαν τὰ κοντὰ, ἐκπύταξαν καλὰ τὸ Ντολόρο πού
ἔβγαυε στὴ στεριά, ζοηροὶ καὶ εἰθίμοι, τὴ γυναῖ-
κα του στὴν ἀμμουδιά νὰ πλέξη ἴσχυη τὴν κάλτσα
της, εἶδαν τὰ σακιά γεμάτα σφουγγάρια καὶ ἄλλα
ἀρμυριασμένα σποῖς βράχους ἔδω καὶ καὶ ἐκα-
τάλαβαν τὶ εἶχε συμβεῖ. Ἀλλὰ δὲν τὸν ἐφρόνησαν....

Οἱ σφουγγαροκάκια ἔχουν καλὴ καρδιά. Καὶ παραδέχτηκαν ὅλοι ὅτι
ὁ Ντολόρος ἐκράτησε καὶ τὴ χρονιά ἐκεῖνη τὰ πρωτεία, ἀφοῦ κατὰ-
θροσε νὰ γεμίσι ὀλάκερα τσουβάλια μετὰ σφουγγάρια, χωρὶς νὰ ταξιδι-
έη στὴ Σῆμη.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΑΠΟΥΝΙΟΥ

Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι δὲν ἐγνώριζαν τὸ σαποῦνι καὶ, γιὰ νὰ καθα-
ρίζονται χρησιμοποιοῦσαν χῶμα, φοιριμένους φυτικῆς οὐσίας, χολὴ
ζώων, ἀκαθαρσίες χοίρων, κλπ.

Γιὰ τὸ σαποῦνι κάνει πρῶτος λόγο ὁ Πλίνιος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρει,
ὅτι εἶνε ἐφευρέσει τῶν Γαλιτῶν. Τὸ σαποῦνι, κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη,
κατασκευάζονταν ἀπὸ λίπη καὶ σίδηρη φηγοῦ καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο, κα-
τὰ τὴ μαρτυρία τοῦ ἴδιου ἱστορικοῦ, περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄνδρες,
παρὰ ἀπὸ τὶς γυναῖκες.

Ἐξτὸς αὐτοῦ ἔθνος, οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τὸ σαποῦνι καὶ ὡς
καλυντικὸ, καθὼς καὶ ὡς φάρμακο κατὰ τῶν διαφόρων παθήσεων
τοῦ δερμάτος.

Τὸ ἐμπόριο τοῦ σαποῦνιού, κατὰ τὸν
90 αἰῶνα, συγκεντρωνόταν σχεδὸν ἀπο-
κλειστικὰ στὴ Μασσαλία, ἀπ' ὅπου ἔλαβε
ἀρχαιότερα ἐπιρρατὴ διάδοσι σ' ὅλη τὴ
Γαλλία. Ἀναφέρεται μάλιστα, ὅτι ἐπὶ
τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου 14ου ἐξε-
δόθη ἕνα διάταγμα, τὸ ὁποῖο ἐκανόριζε
τὸν τρόπο τῆς κατασκευῆς του σὲ ὅλο τὸ
κράτος.

